

Nagyvárad Estilap

A szerkesztésért felelős:
MARTON MANÓ főszerkesztő

Kiadóhivatal: Hegedűs Hirlapiroda
Szerkesztőség Károly herceg (Szilágyi Dezső)-utca 6.

Nagyvárad és Biharmegye készülődése a hétfői pótválasztásra

Jacob prefektus nyilatkozik az Estilapnak Sadoveanu propaganda újáról
Ma Élesden mond programbeszédet a néppárti képviselőjelölt

A bukaresti sajtó feltűnően élénken foglalkozik a biharmegyei és nagyváradai pótválasztással, amelynek időpontját tudvalevően szeptember hatodikára tűzte ki a minisztertanács. A biharmegyei pótválasztás valóban megérdemli ezt a nagy érdeklődést, mert sok tekintetben van komoly jelentősége.

Mindenekelőtt a magyarság szempontjából. A biharmegyei magyarság hivatalos képviselője az állami életben, a Magyar Párt megyei tagozata már pontosan megjelölte álláspontját a választással szemben. A párttagozat intézőbizottsága egy héttel ezelőtt tartott ülésén leszögezte ugyan, hogy a magyarság szavazói hűségével szemben a kormány sok tekintetben nem tett eleget a választási paktumban foglalt kötelezettségeknek, — de azért a Magyar Párt semmiképpen sem akarja a közle és a kormánypárt közt fennálló barátságos viszonyt megbontani és a legmesszebbmenően támogatja ezen a választáson a kormány jelöltjét, Mihail Sadoveanút. A Magyar Párt tagozatának elnöke, Kocsán János dr ehhez a határozathoz még azt fűzte hozzá, hogy egyrészt nem tartozik a megyei tagozat hatáskörébe annak megállapítása: mennyiben tett, vagy nem tett eleget a kormány a paktumban vállalt kötelezettségeknek; másrészt pedig — úgy mond — tagadhatatlan, hogy a nagyváradai és biharmegyei hatóságok mindent elkövetnek, hogy a biharmegyei és nagyváradai magyarság jogos igényei kielégítést nyerjenek.

De nevezetesen ez a pótválasztás a kormánypárti jelölt személyénél fogva is. Mihail Sadoveanu, a román írók egyesületének elnöke, akit a román nemzeti irodalom legtehetségesebb reprezentánsának tartanak, annak idején éppen a

Nagyvárad Estilapban fejtette ki először programját, amely a népkisebbségek hájaldalmának megértésében, igényeik jogosságának elismerésében kulminál. Ez a melegszívű, mélyen érző művész aki most szállt le a politikai arénára, tisztult világnézetet hirdet, amely a „mindenkinek a magáét!” gyakorlati elvén alapul. A megyének nagy részét bejárta már Sadoveanu, magyar és román nép lakta

falvakban egyaránt tartott programbeszédet. Állandóan kíséretében van Jacob József, Biharmegye prefektusa, aki a választási propaganda körülről ezt mondta a Nagyvárad Estilap munkatársának:

— Napok óta járom be a megye minden részét, s mindenütt a legnagyobb lelkesedéssel találkozom. A kormány jelöltjét mindenütt szeretettel fogadják, egyáltalán nem kétséges az előjelekből ítélve, hogy a szeptember 6-iki vá-

lasztás a kormány jelöltjének nagy győzelmével fog lezárulni. Nemcsak a megye román lakossága, hanem a magyarság is a legteljesebb mértékben támogatja Mihail Sadoveanu jelöltségét, ami természetesen is azok után, hogy a Magyar Párt biharmegyei tagozatának vezetőivel körülbelül egy héttel ezelőtt velem folytatott megbeszélésen a kormány jelöltje mellett nyilatkozott meg. A választási propaganda lankadatlan az egész megyében.

Egyébként tegnap Nagyváradra érkezett Calutiu Marcian, Kolozsmegye prefektusa, továbbá Ciortea kolozsmegyei szenátor, Bratu és Popa Septimiu kolozsi és Pop Viktor szilágymegyei képviselők. Mindezek a néppárti politikusok Jacob József prefektussal együtt ma Élesdre kísérték Mihail Sadoveanút, aki ott programbeszédet fog tartani.

Spanyolország ellen fordult Franciaország és Anglia a Népszövetség ülésén

Politikai zsarolással vádolják Primo de Riverát

Németország tanácsnagsága körül újból felviharzik a hangulat a Népszövetség kebelén belül. Emlékeztetes, hogy az elmúlt ülésszakban Franco-Mello, Brazília delegátusa és Lengyelország megakadályozták Németország felvételét, mert állandó tagságukat féltették.

A Népszövetségnek ma kezdődött meg negyvenedik ülészaka, amelyen Benes elnökölt. Ezen a népszövetségi ülés cikluson rendezni kell Németország elfoglalandó szerepét a népek tanácsában.

Londoni jelentések szerint a Népszövetség tanácsának tanulmányi bizottsága mai záróülésén Fromageot, francia delegátus javaslatot tett, hogy

Spanyolország és Lengyelország a tanácsban hároméves, nem-állandó jellegű tagsági helyet kapjanak,

külátásba helyezve, hogy mandátumuk lejártával azt meghosszabbítják. Sir Cecil Hurst angol delegátus azt a pótdintványt terjesztette be, hogy csak akkor határozzanak a nem-állandó tagok újból való megválasztásáról, ha azok a lefolyt idő alatti tevékenységükkel méltóknak bizonyultak a további bizalomra és a tanácsnagsági felelősség viselésére.

Anglia sajnálná Spanyolország és Brazília kilepését a Népszövetségből, de az a meggyőződése, hogy ezzel többet ártanak maguknak, mint a Népszövetségnek.

— Az Estilap eredeti távirata —

szövetségből, de az a meggyőződése, hogy ezzel többet ártanak maguknak, mint a Népszövetségnek.

Addig, — mondotta az angol delegátus, — amíg Németország nincs felruházva állandó tagsággal, nem lehet beszélni a tanács tagok szá-

mának szaporításáról.

A francia lapok felbőszülve írják, hogy gyarmati aspirációit előbbesítse. Azt gyanítják, hogy Primo de Rivera mögött Mussolini áll.

Súlyos visszaélések a községi legelők bérének kezelése körül

Falusi bírók és adószedők sikkasztásai

— Bukaresti tudósítónk távirata —

Az Universul jelenti: Az 1917. évi paraszmozgalmak után az akkori kormány elfogadott egy törvényjavaslatot, amely felállítja a községi legelők intézményét. Idővel azonban egyes községi előjárók úgy tekintették a községi legelőket, mint egyéni vagyont és megtartották maguknak a falusiaktól behajtott bérleti díjakat. Legutóbb aztán a földművelésügyi miniszteriumban észrevették, hogy nagy összegek elmaradnak a legelők bérleti díjából. A miniszter megbízta Goangea inspektort, hogy folytasson

vizsgálatot az ügyben. Rövid vizsgálat után sikerült megállapítani, hogy egyes községek primárjai több mint 25 millió lej kezelték el az államnak ebből a jövedelméből. De azt is megállapította a vizsgálat, hogy egyes adóisztviselek sem maradnak el ama primároknak mögött. Ők ugyanis lényegesen többet hajtottak be a szegény parasztoktól, mint amennyit azoknak fizetniök kellett volna.

Ez az állapot, — mint az Universul megjegyzi — 1917 óta mostanáig tartott.

Atlantic nyári mozgó

Ma, csütörtökön utoljára

Az éjszaka virága

Kittinó Fanamet-slágerfilm.
A főszerepben Pola Negri.Ezt megelőzőleg egy kittinó
2 felvonásos Malek-vigjáték.

Holnap, pénteken egyetlen napig

Egy romantikus éjszaka története

Főszerepekben: Constance Talmadge és Ronald Collman.

Mi ujság?

Minden gyermek készüljön a szeptember 5-iki vakációt záró gyermekbálra.

Tart a Kath. Körben d. u. fél 4-től fél 9-ig.

Nagy kabaré, mulattató műsor, szépségverseny, táncverseny. Mesék. Táncok. Jelenetek.

x Féláru magyar vizum a Hegedüs Hirlapirodában.

* Tulbure tanácselnök Bukarestbe utazott. Tulbure György tanácselnök Benedek Aladár pénzügyi tanácsos társaságában a ma délutáni expresszrel Bukarestbe utazott. Az ideiglenes tanács elnökének utja a póthitel jóváhagyásával és a színházi koncesszió kiadásának ügyével van összefüggésben. Tulbure tanácselnök előreláthatólag vasárnap délután érkezik vissza Nagyváradra.

* A Rimanóczy szálloda igazgatósága ezton értesíti a tisztelt fürdőközönséget, hogy a férfi gőzfürdő teljes renoválása pénteken befejeződik és szombaton rendelkezésre áll. Az ünnepekre való tekintettel a női gőzfürdő 4-től 12-ig, bezárólag állandóan nyitva lesz, ezután kezdődik a női gőzfürdő renoválása, melynek tartama alatt a nők részére a fürdő úgy mint eddig, kedden és csütörtökön a férfi gőzfürdőben fog rendelkezésre állni.

„Kis rongyosok“

* A leány-tanonciskolában a beiratásokat szeptember hó 1-től 10-ig délután 3-6 órák között a Sándor-utca 2. szám alatti elemi iskola helyiségében tartják. Tanterdíj fejenként 100 lei. Évközben átírásokat nem eszközölnek. Az újonnan beszegődött tanulók beíráskor iskolai bizonyítványukat hozzák magukkal, mert e nélkül nem írják be őket.

* Orgazdaság gyanúja miatt le tartóztattak egy váradi szabó mestert. A Nagyvárad Estilap részletesen beszámolt arról a nagyszabású vagonfosztogatásokról, amelyeket egy igen jól szervezett bünszövetkezet követett el. A fosztogatások ügyében Borodi György kommisszárus csoportja folytatta le a vizsgálatot, melynek során Mészáros Miklós építőmester ellen súlyos gyanúok merültek fel, hogy a vagonfosztogatókkal szoros összeköttetésben állott és a rendőrség tegnap este szükségessé is látta őrizetbe vételét. Mészárosnál házkutatás alkalmával rengeteg deszkát találtak, amelyek eredetéről nem tudott kielégítő felvilágosítást adni.

* A váradi rendőrség újból elfogta Csáky Józsefet. A rendőrség büntügyi osztálya ma újból le tartóztatta Csáky József ismert betörőt, aki most valami börtöndügyből kifolyólag került összeütközésbe a büntetőtörvénykönyvvel.

„Kis rongyosok“

* Gőzfürdő megnyitás. A Vasfürdőben a nyári javítási munkák befejeztetvén, a gőzfürdő f. é. szept. 5. vasárnap-tól kezdve ismét a közönség rendelkezésére áll.

* Weisz József hegedűtanfolyamán a tanítás szeptember 6-án kezdődik. A tanfolyam helyisége Ferdinánd király körút (Rákóczy-ut) 14. alatt van. Beiratkozások hétköznapokon 11-12 és d. u. 3-4 között, Arany János-u. 15. sz. alatt.

VIZUM

gyorsan, pontosan a Hegedüs Hirlapirodában.
Telefon: 45.

x Ambrózy Irén zenekolájában a beiratás megkezdődött hegedű- és zongora tanzakra. Naponta 10-12-ig és d. u. 3-6-ig. Mosoiu tábornok (Kert)-utca 16. szám. Tanítás kezdete 6-án.

* Szabászati- és varró tanfolyam. Orbán Sándorné öt év óta fennálló és kiváló eredményeiről ismert szakiskolájában a tanítás szeptember 15-én megkezdődik. Kezdeknek 6 havi, haladóknak 3 havi varró- és szabó-tanfolyam. Varrni tudóknak 6 hetes szabó tanfolyam. Eredmény garántálva. — Beiratkozók jelentkezhetnek naponta délelőtt 11-12-ig és d. u. 4-5-ig, Orbánánál, Rimanóczy-u. 13.

x Selejtes harisnyák érkeztek ma Ábrahám Arturhoz, Str. Rimanóczy No. 4.

Ma egy jeggyel ketten mehetnek a Dorianba!

Színre kerül:

Az orkán szárnyán

Két rész, 11 felvonás egy előadásban

Rendezte: D. W. Griffith. A főszerepben: Lillian Gisch és Richard Barthalmess. Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek

Jön:

Egy nő, aki vétkezett

Jön:

x VOGUE legújabb száma megérkezett a Hegedüs Hirlapirodába. Ára 65 lei, előző száma 40 lei.

* Püspök gyógyfürdőben Kertész-Békeffy Jazz-Band szalon zenekara szeptember 1-től a nagy terrasszon mindnap háromszor hangversenyt rendez. Naponta este a Cursalonban táncestély. Autobusz éjjel is közlekedik, nappali viteldij. Minden délután és este a legmodernebb táncokkal egybekötött hangverseny.

* Orvosi hír. Dr Erdész István ideg orvos rendelőjét Pável-u. 8. sz. alól Bratjanu (Szaniszló)-utca 10. szám alá helyezte át.

„Kis rongyosok“

x Féláru magyar vizum a Hegedüs Hirlapirodában.

x Barcelona nagyobb sláger, mint a Valencia 30 lei a Hegedüs zeneműosztályában.

x Astoria kávéházba ma és minden este Kónya Jancsi kibővített zenekarával muzsikál.

Vadász és Ehrenfeld tűzifakereskedők, telefonsz. 10-15

x Estrella a tangók gyöngye, magyar szöveggel 30 lei a Hegedüs zeneműosztályában.

„Kis rongyosok“

x Féláru magyar vizum a Hegedüs Hirlapirodában.

NYILTTER

FELHIVÁS.

Kallós és Schwartz cégek Str. Gen. Holban 26. szám alatt létező vegyeskereskedését átvettük. Felkérjük az esetleges hitelezőket, hogy az elődünk elleni követeléseiket 3 napon belül nálunk bejelentésük, mert a be nem jelentett követelésekért nem szavatolunk. 2980 Millye Lajos és Millye Árpád.

Endlizést

méterenként 6 leiért vállalkozunk, kifogástalanul elkészítve. I. Vulcan (Nagy Sándor)-utca 11, ajtó 5.

Heyman szinkör

Ma bemutatja
5, 7, és fél 10 órai kezdettel

Közkívánatra!

Königsmark

2 rész egyszerre

13 felvonásban

Főszerepben:

Huguette Duilos és Jack Chailain

Hagen hadnagy: Petrovich Svetislaw

Jön

Jön

Jeruzsálem felszabadulása

a legszebb, a legkövetesebb rendezésű film, 10 hatalmas felv.

Gyermekkoscsik

ernyők, gummizások, szakszerű javítások 2868

Szöke Miklós gyermekkoscsi üzemében

Piața Unirii 16., Saguna (Kapucinus)-utca sarok.

Hölgyeim olvasták már

Földi Mihály: Élet tolvaja 2828

Reboux: Lepkefű 1668

Farrere: Igazság kutja 2166

Böhme M.: Egy mozgalmas élet története 2054

Lindberg Dovlette: Viola 1964

Sudermann: Egyszer volt 2740

Hall Kayne: Tékozló fiú 2179

Leon Frapie: Leányság 2145

Victor Marguerite: Élettárs 2187

Ráskai: Kanári Zoltán 2403

Harsányi Zsolt: Arany holló 2436

Blaskó Ibanez: Vértó árnya 1718

Olvashatók a Hegedüs kölcsönkönyvtárból

ÉRTESÍTÉS!

Ertesítjük az igen tisztelt közönséget, hogy a tűzből kimentett árukat minden elfogadható árban elárusítjuk. Ne tessenék a kínálkozó alkalmat elszalasztani

LA CARNEVAL

Bulev. Regele Ferdinand 7. Szent István palota

Fleischer Miklós a festő

Senkisé gondolta és sokáig nem tudta senki, itt ebben a városban, hogy az orvosi pályára készülő fiatalemberben, Fleischer Miklósban egy nagyszerű találat forr és izmosodik. Hogy az anatómia nem az esztétikát köti le, hanem a képzeletét, mely denaturál minden valóságot és fogalommá avat. Az emberi test megnyúlt a boncasztalon, megnőtt, megszülesedett, az emberiség alakját vette fel. A műtőasztalon megmozdult a béna kéz s felemelkedve kinyitotta a jodiformos ablakot; odakint, a kórházi kertbe hajló gyümölcsfák és gézes nyomorékok közé beszorult a felmérhetetlenül nagy élet. Fleischer Miklós a bonckéssel önmagát kezdte hasogatni és mert tehetsége az ecset felé vité, — az eredmény egyelőre ott látható a Heyman kertben egy szerény kiállítóteremben. De egyik képe már látta Berlint, Budapestet és Budapest Berlin lapreprezentációk vallják, észrevette már Fleischer Miklóst.

Nagyváradon momentán bizonytalan hatást ébreszt ez a szó, hogy expressionizmus. Fleischer Miklós nem expressionista, nem neoprimitív, nem naturalista és nem impresszionista. Fialább és duzzadtabb annál semhogy modort kereshetett volna, keresőbb semhogy már megakart volna állni. Nincs a képeiben mit megérteni és nincs mit nem érteni meg. A művei festmények, amelyek anynyiban különböznek egy átlag festő átlagos termékeitől, hogy feltartóztatják a nézőt. Feltartóztatják és gondolkodásra készítik. Nem gyönyört szolgál ki Fleischer Miklós festőművész, képzőművész mellett rabat ellenében.

Ez minden ami rosszat lehet mondani róla, azok számára, akik a határ borókabokrainál, a szőlőhegy lábainál és a vidéki szénaboglyáknál nem tudnak észrevenni egyebet. Akik a fától nem látják az erdőt, a rengő kalászkban kéklő buzavirágot keresnek és nem a széles föld titokzatos zsendülését. Jót mondani Fleischer Miklós képeiről a kritika feladata.

Mindaz pedig nem az, nem is az ellenkezője. Csak szerény megállapítása valakinek, aki megrettent az örült vízióján, elbájolta a galambfejű hölgy és maga is állt már „a szomorú utcán”, mely magára maradt késő este; eltűnt fele a Nap és egyedül hagylák az emberek. Szomorú volt az egyedül levő ember az egyedül hagyott utcán. (bl.)

Megnyílt

a legmodernebb férfi, fiu és gyermekruha áruház

Atmeneti kabát
Fiuruha
Sportöltöny
különlegességek

MENDEL

Bul. Reg. Ferdinand
(Rákóczi-ut) 5. sz.

Nyolc halottja, kétszáz sebesültje van az Azori-szigeteken történi földrengésnek

— Az Estilap eredeti távirata —

Lisszabonból jelentik: Az Atlanti-Óceán Azori-szigetein tegnapelőtt történt földrengésben — a szigetkormányzó-ság nyilatkozata szerint — nyolcan haltak meg. A sebesültek száma kétszáz; négyszáz lakóházat is elpusztított a földrengés.

Elemi csapás látogatta meg tegnap az Azori szigetektől keletre eső Pireneusz-félszigetet, főleg Spanyolországot. Barcelonában és környékén katasztrófális viharok voltak, melyek nagy károkat okoztak.

Grosz Menyhért jubileuma

Az orvosegyesület diszközgyűlésen és banketten ünnepelte a váradai tudódispensaire megalapítóját

Egy szerény ember áldásos munkásságának jelentős állomásán pihent meg tegnap a nagyváradai orvosi kar, hogy tisztetének belső ragaszkodásának őszinte megnyilatkozást adjon. Dr Grosz Menyhértet ünnepelte tegnap szűkebb körben kollégái között Nagyvárad egész közönsége is és a jubileumon elhangzott minden egyes beszéd egy nagyszerű ember munkában és eredményekben gazdag életére való visszatekintés volt. A jó orvos dicsérete veteke-dett a jó ember elismerésével és az egész ünnepeket példaadó szellem lebegte körül, amelyből későbbi generációk hitet, akaratot, erőt merithetnek.

Dr Grosz Menyhért nevével örökké emlékeztetéssé tette azokkal a szociális alkotásokkal, amelyek nélküle talán sohasem is kelhetek volna életre és fejlődhetek volna olyan eredményesen. Ezek az intézmények örök hirdetői lesznek egy szebb, emberibb célok felé törekvő igaz ember munkásságának.

Az orvosegyesület közgyűlése

Az ünnepség szerdán délután kezdődött, amikor is az orvosegyesület diszközgyűlést tartott a zsidó liceum disztermében. A diszközgyűlés elnöke dr Konrád Béla volt, aki felolvasta az ülés diszjegyzőkönyvét, amelyet az orvosok küldöttsége nyújtott át lakásán dr Grosz Menyhértnek. A küldöttség szóoka dr Konrád Béla volt, aki szép beszédben köszöntötte az ünnepeltet.

A beszédre dr Grosz Menyhért megható szavakban válaszolt.

A bankett.

Este a Kereskedelmi Csarnok disztermében ünnepi vacsora volt, amelyen a váradai orvosi és gyógyszerészeti kar csaknem minden tagján kívül a város társadalmá is képviseltette magát.

Az első felkőszöntőt az orvosegyesület nevében

dr Edlmann Menyhért

tartotta.

Kőszönti dr Grosz Menyhértet és örül annak, hogy az egyesület üdvözlését ő tolmácsolhatja, akit negyvenhat éves barátság fűz az ünnepelthez. Visszaemlékezik azokra a napokra, amikor még a mai városháza helyén álló reáliskola önképzőkörében együtt lelkesedtek. Az emberiség számára negyven esztendői orvosi működése is felelhetetlen érdemeket jelentene, de ő ennél többet tett, ő állította fel a dispensairet, ő volt az első, aki gondolt a gyermekek egészségügyi nevelésére, a tuberkulózis elleni harc utörője volt. A társadalom hálás lehet dr

Grosz Menyhértnek, aki a mostani ünneplésen kívül semmi jutalmat nem kapott.

A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után

dr Mayor László

tiszti főorvos köszöntötte dr Grosz Menyhértet, majd

dr Costa Romulusz

az orvosszövetség főtíkára tartott előbb román, majd magyar nyelven felkőszöntöt.

— Örömet növeli az a körülmény — mondotta dr Costa — hogy, mint az orvosi kar fiatal gárdájának egyik szerény tagja a fiatal orvosi generáció szerecskivánatait is tolmácsolhatom. Annak a kívánságának ad kifejezést, hogy tíz év múlva megünnepeleshessék dr Grosz Menyhért ötven éves jubileumát.

Rácz Rezső

Flaubertnek Georg Saudhoz intézett idézetével kezdte: „L'homme c'est rien l'ouvre c'est tout!” A régi ember semmi, a teljesített munka minden. Grosz Menyhért dr működése magában foglalja a c'est tout-t. A nagyváradai gyógyszerész nevében köszönti dr Grosz Menyhértet.

Hangos ováció közepette emelkedett szólásra

dr Grosz Menyhért.

— Engedjek meg — mondotta — hogy felszólalásom rövid legyen. Rólam van és volt sok szó, mit is mondhatnék hát. Ha néhány szóban ki alkarnám fejezni, amit érzek, csak azt mondhatnám, hálás köszönettel veszek minden felszólalást, hálással ezt a gyülekezetet és amíg élek, lelkembe zárom önöket.

— Nem vagyok hű, ha azt mondom, hogy valami maradandót alkottam, emberi életet akartam élni és ha az eredmények nem mindenben fedték akaratomat, annak én oka nem vagyok. Azt kívánom e sok felszólalásból ragadják ki azt, aminek visszhangot kell kelteni. Ne elégedjenek meg a szigorú orvosi hivatással, a betegség megszüntetésével Szakítsanak időt arra is, hogy a betegségek okozóit megszüntessék, munkálkodjanak egy olyan társadalom előkészítésén, amely a betegség csiráit megelőzi.

— Kívánom önöknek, hogy családjukkal együtt boldogan éljenek. Percelgig tartó éljenzés követte a beszédet. Azután

dr Lévai Béla

emelkedett szólásra és a következőket mondta:

Amidőn megindul a föld, összemolannak az épületek, bármilyen

mesteri kéz alkotta is azokat. Amidőn összeomlott az emberiség egysége, összetört a lánc, amelyről az hittük, hogy az is az emberiségért adatott. Vérző szívvel látuk, hogy gurulnak a láncszemek szeriesztet, s vágyó reménységgel vártuk, mikor jön egy erő, amely ismét összehozza azokat.

Egy ilyen erő ragadott meg bennünket a szétgurult láncszemeket ma, hogy a testvéri kötelekben egyesülve részt kérjünk a te ünnepeletésedben dr Grosz Menyhért Testvér!

Kőszönjük Önöknek Orvos urak és Gyógyyszerész urak, hogy alkalmat adtak és hogy megengedték ezt Nekünk.

Kőszöntünk Téged Főmester Testvér! Kőszöntünk Téged szíviünk egész melegével, lelkünk teljes odaadásával! Kőszöntünk téged a testvéri kötelekgerzet parancsoló szavával és a szeretet legyőzhetetlen hatalmával!

— Kívánjuk — végezte beszédét Lévai Béla dr — hogy a Szentélyben a Keleten állva mielőbb számba vegyél bennünket és hogy még hosszú ideig vehessünk részt a Te munkádban, amelyet a jövőben is Bölcsesség vezessen, Erő végezzen és Szépség díszítsen!

Felkőszöntöt mondottak még Tarnóczy Lajos a páciensek, dr Silbermann Jenő a tanítványok, dr Kovács Gyula, a fogorvosok nevében. Majd Pásztor Ede tartott felkőszöntöt.

A bankett a késő éjjeli órákig lelkes hangulatban tartott.

Mit szól hozzá?

TISZTASÁGOT A BORBÉLYÜZLETEKBEN

A városban napról-napra terjed egy különös csunya betegség, amely elégteleníti a férfiak arcát. Különösen az áll körül csunya sebek fődik a pár napos szakállt, amelyet éppen a hegek és sebek miatt nem lehet leborotválni. Ez az úgynevezett szakállbetegség, amely nemcsak gusztaustalan, de néha végzetessé is válhatik, a borbélyok gondatlanságának az eredője. A borbélyüzletekben általában nem ismerik a legelemibb higiénikus eljárásokat sem. Ki látott már borbélyegédet, aki borotválás előtt megmosta volna a kezét? És hányan horkannak fel sértődötten nap-nap után, hogy a borbély piszkos kendővel akarja megtörölni infekcióra egyenesen előkészített, megkarcolt, leborotvált puha archőret. De különösen azok a vándorborbélyok veszedelmesek, akik házakhoz járnak borotválni és a borotvájukat soha sincs alkalmuk megmosni, mindössze, a kezükigébe kerülő újságpapír az, amelybe a habot törölik a pengéjükéről. Hát ezeknek az anomáliáknak véget kell már vetni. A borbélyok gondatlansága most már mindenkit egyformán fenyeget. Az ember éppen eleget fizet a borotválkozásért, elvárhatja önként a tisztaságot a pénzéért. De ezt ugylát-szik önként nem kaphatja meg. Tehát követeljük a tisztaságot a borbélyoktól. A borbély köteles minden vendégnek egyformán tiszta törülközőkendőt adni. A borbélyegédnek kutya kötelessége minden borotválkozás előtt megmosni a kezét és a borotváját. Mit szaporítsuk a szót, járvány van, tisztaságot követelünk az egész vonalon a borbélyoknál.

„Kis rongyosok“

10

Lei egy divatlap
a Hegedüs Hirlapirodában.
Cime:
Lyons Frauenwoche.

x Féláru magyar vizum a
Hegedüs Hirlapirodában.

Kitűnő asztali bor
1 liter
továbbra is

18.— lei

Vasile Conta (Halász)-utca 43.

x Féláru magyar vizum a
Hegedüs Hirlapirodában.

**Kerékpárt,
varrógépet**

legolcsóbban cserél,
elad és javít a

KALENDA
cég

Tűzifa és kőszén

szükségletét a legjutányo-
sabb árban beszerezheti

„SYLVANIA“

tűzifa- és széntelepnél

Horia (Báthory)-utca 26.

Telefon: 708. 2921

Nem kell reklám,

csak jó áru olcsó árban!

Hetiárjegyzék

Vizes pohár csiszolt	5.—
Boros pohár csiszolt	350
Likőrös pohár csiszolt	3.—
Vizes kancsó kristály	30.—
Boros palack kristály	30.—
Mély lapos tányér fehér	15.—
Csemege tányér fehér	10.—
Teás, kávé csésze fehér	28.—
Mocca csésze színes	20.—
Teás, kávé készlet színes	400.—
Mosdó készlet színes	450.—
Étkező készlet felszerelve	1500.—

**Eladás nagyban
és kicsinyben!**

Fraji Komlós Testvérek

ORADEA NAGYVÁRAD

Gyári raktár, nagykereskedés
Str. N. Iorga (Zöldfa)-utca 13.

2822

A NAGYVÁRADI ESTILAP REGÉNYE

GRÓF KOHN

Írta: PAUL LANGENSCHIEDT

Mi történt eddig?

(Kohn Izidor egy német hercegség székvárosában levő híres könyvkiadó cég főnöke egyszer a székváros arisztokráciája által rendezett jótékonyági estélyen iskolatársa Holm vértesskapitány révén megismerkedik Tekla grófnővel és ennek nevelt lányával Dórával, akibe Izidor halálisan beleszeret s már arra gondol, hogy feleségül veszi. — Az udvarnagy Dóra nagybátyja Izidor-nak üzletet ajánl: adja ki a cég a hercegség husz kötetre terjedő történetét, amelyet ő, Holm gróf irt meg, Kohn Izidor megmondási idő után levelet ír az udvarnagnak, akinek bejelenti, hogy hajlandó az üzletet megkötöni, ha Dóra grófnőt feleségül hozzá adják. Holm s Tekla grófnő igyekeznek rábeszélni Dóra grófnőt, mert ez a házasság kisegíti a családot az anyagi zavaraiból. Dóra ifjúságában egy Trettach Hans Joachim főhadnagy iránt komoly vonzalmat érzett, visszautasítja Kohn Izidort, a kérést. Tekla grófnő biztatására végre Dóra enged és az eljegyzés megtörténik. Közben hazatérzik Trettach Afrikából. Eljön az esküvő napja. Dóra visszavonul a hálószobába. Izidor belopózik a bezárt szobába és viaskodni kezd Holm Dórával, aki undorral dobja el magától férjét és öklével arcába sújt. Izidor megsemmisülve távozik. Reggel azért nekiindulnak a nászútnak, amelyen Dóra továbbra is távollattarta magától Izidort. Hazatérkezve rengeteg üzleti gond várja. — Ezekben a napokban kezdenek gyülekezni a súlyos anyagi gondok sötét felhői a Kohn-cég felett. Dórában felébred a régi szerelem Trettach iránt. Találkozót ad neki. Trettach szemrehányást tesz az asszonynak, azért, mert nem várt rá, hanem férjhez ment. Az asszony heves szerelmi jelenet után odadobja magát a férfinak. Pár nap múlva Izidor és Dóra együtt mennek egy előkelő estélyre, ahol kitűntető hízélgéssel veszik őket körül. Izidor, aki többet ivott a kelleténél észreveszi, hogy Trettach állandóan Dóra körül van. Szól Dórának, hogy menjenek haza. Dóra vonakodik. Ekkor Trettach rendreutasítja Izidort, aki félrehívja Trettachot, Holm kapitánnyal együtt és mivel már régen sejtí, hogy felesége és a férfi közt van valami, öklével arcon üti Trettachot. Ezt csak Holm kapitány tartja vissza attól, hogy meg ne ölje Izidort. Trettach párbajra hívja Izidort. Dóra előbb nem tud az incidensről és amikor Izidor közli vele, félni kezd, hogy Trettach elesik a párbajban. Izidor azt mondja Dórának, hogy Trettach-tól tudja, hogy megcsalta őt. Dóra tagadja ezt, mire Izidor felszólítja, hogy írjon Trettachnak s jelentse ki a levélben, hogy hazugságot mondott a főhadnagy. Dóra nekifog, de képtelen a levelet megírni.)

(Folytatás.) 42

Izidor szigorúan állt előtte. Egyszerre tökéletesen megnyugodott, csaknem közömbös lett, mintha egészen idegen emberek-ről és nem is róla és feleségéről volna szó. „Tehát mégis!” mondotta hidegen és Dóra megalázottságának láttára fenkölt érzés vett erőt rajta. És aztán hirtelen, mégis erőt vett rajta valami égő fájdalom, Dóra vallomásának hallatára.

Dóra nem látott és nem hallott. Csak azt tudta, hogy Trettach elveszett. Nem is sejtette, hogy férje őt rászedte. Egy tisztnek becsület-szavára kell megmondania az igazságot; az olyan tiszt, aki elveszi a másiknak a becsületét, lehetlenné van téve; az ilyen embernek, ha felelősségre vonják, a legelőbbre kell lönie, míg őt leteríti az ellenfél, akinek boldogságát ő szétzúzta. Történjék bármi, akár fesszák meg Trettachot a rangjától, — csak Izidorral ne kelljen szembeállnia, csak meg ne haljon, csak tőle el ne szakítsák örökké. Egyedül az asszony a hibás, ő csalogatta magához a férfit, ő kergeti most a halálba. Dóra úgy gondolta, hogy semmiféle áldozat sem lehet tulnaggy akkor, amikor arról van szó, hogy Trettachot megmentsé.

Lángoló szemmel állt Izidor felesége előtt és átölelve magához szoritotta. Az életet árasztó meleg hus, amelyet a férfi megérezett a nő vékony ruháján keresztül, örvöngővé tette. „Mindent feláldoztam érted” mondotta dühtől remegően, „vallásomat, vagyonomat, szívemet. Arcomba sújtottál — ez volt a köszönet. De most leszámolunk egymással, Dóra bírodalmi grófnő, — megvéreztem az öklöd engem, az én öklöm pedig őt!”

Dóra tompa jajkiáltást hallatott.

„És míg én téged kíméltelek, tiszteltelek, míg hónapokon át vártam rád, mint az elátkozott a megváltásra, míg ajtód előtt fájdalmas sóvárgással várakoztam arra a napra, amelyen te megkönyörültsz rajtam, az alatt egy kéjnyó rohögve vesztegette el férje becsületét egy gazember előtt, aki a katona díszöltözését viseli. De Isten az igaz ügy mellett van. És ha majd holnap haldokolva esik össze a zöld gyepen, én az arcába köpök, oda, ahol öklöm már bélyeget nyomott. De te...”

Dóra térdre rogyott férje előtt. „Kegyelmezz neki” gőgicsélte „hadd lakoljak érte én, hadd haljak meg érte. Követeld tőlem azt,

Eladó bútorok

2505—1

Ebédő, háló, konyha, leányzóba, előszoba, fogadó és irodai bútorok, továbbá olajfestmények, álló lámpa, zsúr asztal, székek, fotellek, vitrin könyvszekrény, madrac, hencser, ágy toalett, gyermekágy, szekrény, sodrony.

minden darab külön is, nagyon olcsón eladók

Iosif Vulcan (Nagy Sándor)-u. 10.

amit akarsz, csak meg ne öld! Hiszen az gyilkosság, hiszen ő nem lehet rád, nem szabad rád lönie!”

Dóra nem jól ismerte Trettachot mert különben nem félt volna tőle. Hans Joachim, aki ott Afrikában oly sokszor harcolt életre-halálra, nem volt az az ember, aki jövőjét, életét, szerelmét az ellenség kénye-kedvére bizza. Benne a sivatag törvénye élt: szemét-szemért, fogat-fogért!

Ujjongó öröm fogta el Izidort felesége szavainak hallatára. Erre nem is gondolt. Kő esett le szívé-ről, úgy érezte, meg van mentve. És most biztonsága érzésében fel-lángolt benne a vágy, hogy Dórá-t végre teljesen megalázza lássa.

Dóra ellenálló ereje már kimerülöben volt. Véglegesen össze-tört a nő és minden áldozatra készen volt. Tudta, hogy Izidor megkívánta őt, tudta, hogy még mindenre rá tudná birni férjét. Fehér karját a férfi nyakra kőre kulcsolta, testének illata megcsapta Izidor orrát.

„Követelj tőlem bármit, Izidor” rimázkodott halálfélelmében az asszony. „Egész életemen át szolgálód leszek, csak őt meg ne öld!”

És mialatt Dóra szorosan átölelve tartotta, Izidorban új gondolat merült fel. Ha enged a Dóra kérésének és kikerüli a párbajt, akkor Trettach becsülete bemocskolva marad. Egy tiszt, aki az arcára mért ütést nem tudja ellenfelének szíve vérével lemosni, az ki kell, hogy végezze önmagát, ha ugyan él még benne a becsületnek egyetlen szikrája. s Dóra, aki a tisztet, saját élete árán is menteni akarja, egyenesen a halálba kergeti azt.

„Ird meg neki” sürgette Dóra, „hogy megbocsátsz, neki és nekem. Ird meg neki, hogy én lemondok róla, csak ő boldog legyen, csak éljen... csak éljen...”

Hangja ismét fájdalmasan elcsuklott.

„Vetközzél le” mondotta Izidor nyersen, „én irok neki.”

Egy pillanatig még vonakodott Dóra; aztán a férfi szemeinek ellenőrzése alatt, lassan, vontatottan vetközni kezdett.

Izidoron valami új, ön maga előtt is érthetetlen érzés vett erőt. A teljesülési órájának, amelyre oly régen, oly forrón vágyott, most egészen türelmesen nézett elébe. Cseppenként akarta az italt, amely szerelemből és gyűlöletből, vágyból és megvetésből állott, kihör-penteni.

Papírt, tintát, tollat vett elő és irt. Minden mondat után feltekintett és türelmesen várta, míg lekerül egy-egy további ruhadarab, ritka nyugalommal vizsgálta a csodaszép képet, amely egyre újabbnak, egyre kecsegtetőbbnek kínálkozott.

RUDOLF MOSSE R. T.

hirdetővállalat irodáját Bulevardul Regele Ferdinand 4. sz. alá helyezte át. (Bejárati Gáspárné Alimann Sári irafiküzlet bejárója.) — Telefon: 693. Apróhirdetések, kis és nagy hirdetések felvétele az összes nagyvárad, vidéki, bucaresti és külföldi lapok részére, a legelőnyösebb díjtételek mellett.

Párbajozó fiuk

Hugh Britling emlékeztetnek. — aki sohasem élt és akit H. G. Wells saját isteni oldalbordájából vágott ki; — ama Hugh Britling emlékeztetnek, aki — bár sohasem élt, — a francia-német harctereket el 1915-ben s akihez hasonló sokan éltek, élnek most is. Abból az alkalomból, hogy Nagyváradon fiuk párbajoznak...

Nem lírai tulzás, ugy-e, kedves Hugh, hogy mi, egyivasuak az elmúlt száz esztendő legszerencsétlenebb generációjához tartozunk? Te is, akárcsak még jónéhányan a főfogómban, alig lépted át a pubertás bűvös gyönyörökét ígérő szentélyét és alig dobtad le magadról a tiszta örömök gyermekkorának biborszegélyű tógáját, amikor ott London mellett, az essexi piroscserepes családi házban egy forró nyári napon azt olvasd a lapban, hogy az osztrák trónörökös Boszniában meggyilkolták. (Osztrák — ezt még csak tudad, micsoda, de Bosznia körül már vita volt, mert édesapád, Mr. Britling, két kontinens egyik legnagyobb írója úgy vélte, hogy az bizony Törökországban van, míg te és apád titkáranak szép barna felesége, Letty, más, de szintén bizonytalan följajzi állásponton voltak.) Ezek után szinte természetes, hogy a szerajevói gyilkosság nyomán keletkezett világháború téged is fegyverbe szólított... Szólított? Az igazság az, hogy önként jelentkezél, mert úgy éreztél tizenhét évedre is higgadt fejeddél, hogy te sem vonhatod ki magad az áldozat alól, amikor oly sokan vannak a bajban. Holott nem voltál híve annak az elvnek, hogy fegyver döntson ott, ahol a szavak már fölmondják a szolgáltatást...

Szellemi apád nem jegyzi fel rólad, hogy egyszer is párbajoztál... Pedig sok mindent alaposan feljegyez rólad, úgy, hogy portréid világosan áll előtted. Izmos, kispórtolt college-diák, akinek keménymetszésű arcát lányossá enyhítik gyöngéd vonások és a kék szem, amelyben transzcendentális óceánok csöndje tükröződik. Nem hiába mondják, hogy az antik görög ideált a mai korban az angol férfi közelíti meg legjobban, a test és a szellem kultuszának tökéletes harmóniájával — mert te, Hugh a golf és a hockey mellett — hát nem csodálatos ez? — például a kristálytan iránt érdeklődél: a látható világ kiszámíthatatlan energiákat rejtő élettelen lényei iránt, talán azért is, mert érezted, hogy a világmindenség titkát ezen az uton is megközelítheti az ember. S mivel szépivésű koponyád magába tudta zárni az emberi megnyilatkozás rengeteg, egymással ellenkező fajtáját, a vonalak, szögek, lapok és csúcok mindenséges szabályába szorított kristályok mellett, lelked ügye volt a — karikatúra is, s szeszélyes, a játszi, a szabályt kiakagó vonalak groteszk világa. Talán ezért értetted meg; ha néha talán befelé való mosolygással is, — de mindig tizenhétéves szíved szeretetével, — német kortársadat a Herr Heinrich-et, aki a filozófia doktorának készült, bélyegét gyűjtött, komolyan vette az eszperantót és hitt a világkében.

De nem jegyezték fel rólatok, hogy egyszer is párbajoztatok volna...

Persze, Heinrich urért nem állok jól. Ő csak vakációra volt ná-

latok. kisöcsédet tanította Goethe nyelvére, de, ha történetesen nem megy a háboruba, ha nem kerül orosz fogságba s ha nem éri utól Szibériában a szomorú vég, talán valamelyik Burschenschaft évkönyveiben legendákat jegyeztek volna fel róla s arcát, jó néhány vágás disziti. Ambár nehéz ezt feltenni Heinrichről, akinek szelid jámbor voltán te is sokat nevetél, Hugh, amikor megláttad ezt a komoly német diákot, a vállán szelidített mókusával, mely nélkül nem igen tett egy lépést sem...

Nem, nem jegyeztek fel rólatok párbajt!...

A végső ok?... Az asszony?... Ezzel a problémával is találkozta ifjú életében. Mikor még a collegebe jártál Londonban, holmi színésznőkkel és barátokkal együtt töltötted a ködös éjszakát valamelyik klubban. Nézeteltérés volt köztetek. De elsimult hamar és ha nem simult volna, akkor is ezer módját találtátok volna, hogy kiküszöböljétek. Ez már évszázá-

dos disziplína volt bennetek: bizalmatok józan eszettekben, lelkiismeretekben és bizalmatlanságotok a kard és pisztoly, a nyers erő, a buta véletlen iránt...

Nincs is szó életrajzodban, e regényben, arról, hogy a vakszerencsére bízod sorsodat...

És, ami leginkább csodálatba ejt: kint a harctér borzalmáiban bontakozik ki igazán egyéniséged, amely a maga fiatalos módján szembe mer szállni a kollektív örülettel. Nagyon haragszol a Kaisorra, de nem kevésbé dühöngsz nemzedet bálványára Carlylra, ki „hősök kultuszát” merészelt csinalni, ahelyett, hogy a mindennél dicsőbb és hazafiasabb alkotó munka magasztosságát hirdette volna. Hja, könnyű volt Carlyl-nak! Te tudod, Hugh, én nem vagyok laudator temporis acti, a mult idő dicsőítője, de azt hiszem, megengeded, hogy egykori nagy honfitársad azokban az években élt és irt, amelyek lelkiapád és tremtőd szerint az emberiség aranykorának kezdetét jelzik. Az aranykornak jóvátehetetlenül vége volt, amikor neked is be kellett

kuszni Flandriában egy lövész-árokba. Te megpróbáltál aranykört varázsolni magad köré: tündérmeséket kértél apádtól, meg Joseph Conrad kalandos regényeit és Kináról, a görög istenekről szóló könyveket és egészen elfelejtve, mi van körülöd, Heine-verseket is... És ha apád nem is jegyezte fel, én mégis úgy gondolom, hogy nem is haragudtál az előtted élt boldog generációkra, amelyektől legőbb örökségbe népek gyűlöletét és népek ama nagy párbaját kaptad... és azt hiszem, te az utánad jövő nemzedékre örökségül mást szerettél volna hagyni, mint gyűlöletet, mint újra meg újra visszatérő duellumok lehetőségét... Tévedtél, Hugh. Az új generáció haragszik rád, egész nemzedékekre, téged tesz felelőssé minden bajáért és majdnem mint a Bourbonok: keveset tanul a multból és mindent felejt...

Ugy-e megsértenelek, Hugh, ha a konkluziót ideírnám? Te megértéttél...

Maradok továbbra is híved és nemzedéktársad. (E. I.)

A színház sorsdöntő napjai

Mi lesz a színházzal? Lesz színház, nem lesz színház? Itt ül a nyakunkon a sötét gond, ha megmoccanunk fáj, ha tünjük fáj, elég felvetni a kérdést, hogy szívünket marcangolja. Lehet ilyen kérdés általában Váradon, a színházkultúra bölcsőjében? Lehetséges problémát kovácsolni abból, hogy van-e színháznyitásra koncesszió, van-e, vagy nincsen. Lehet ez probléma abban a városban, ahol több mint száz esztendeje lobog a műveltség örökéző lámpája a színpadon. Nagyváradon, ahol magyar eleink 1875-ben ünnepes lázzal tapsoltak román színelőadásokon, ahol Vulkán József román (historiai drámáját hozták ki fényes theatre pareén husz évvel ezelőtt magyar színészek...

A Magyar Párt és vele együtt nyilván a váradai magyar közvélemény, mondhatjuk a román társadalom is állást foglalt Parlagi Lajos mellett. Erdemes ember, jeles színházi ember, tapasztalt és sokoldalú morális szempontból és üzletileg egyformán megbízható. Ki fogás valóban nem lehet ellene. Amíg a nagyváradai színházat vezette, szép bizonyosságot tett hivatottságáról, s nyilván a hivatalos köröknek is módjukban volt meggyőződni Parlagi minden tekintetben kifogástalan karakteréről. El sem lehetne képzelni másképp, hogy nemcsak a tanács, mint a város hivatalos szervezete támogatta sok rokonszenvvel a jelöltségét, de Tulbure György elnök, dr. Popa György szenátor, s a román közélet más előkelő intellektuális tényezői is fenntartás nélkül, szinte lelkesen álltak Parlagi mellé.

És ime a feszültség explóziójáig jutottunk.

Minden olyan magas ígérettel szemben, amit bármely

bank leszámitolhatna; miniszteri és államtitkári biztatásokkal szemben, amikor Parlaginál kissé flottabb temperamentum már szervezkedik, épít és berendezkedik; tényekkel felérő nyilatkozatokkal szemben ma az a helyzet, hogy a színház megnyitására senkinek sincs koncessziója. Más városok már rég túl vannak ezen a kérdésen, vicinális Reinhardok és ismeretlen színházi aprószenetek zsebében már ott az engedély, elszípkázzák a java színészeket, s már kezdik a szezon.

Nagyváradon mi történik?

Azok a kitünő színészek, akikre elsőrangú repertoárt lehet alapítani, leszerződnek más színházakhoz, miután a bizonytalanságot, főképp az éhezést nem bírják. Az éhezést igen, hiszen se gazdájuk, se szerződésük, se kilátásuk, se hitelük. Uram, azt mondja minap egy kedves, régi színész, hogy velem mílesz, már mind-egy de nem jó nézni, hogy a feleségem kópiai; köldülni nem tudok, pénzem nincs pedig haza szeretném legalább küldeni az apjához — ha volna utiköltségre való...

A művészek másfelé tájékozódnak. Magyar állampolgárokat szerződöttni csak nagyon korlátozott számban lehet, más hadkiegészítő területe pedig nincs az erdélyi szinigazgatónak. Hát akkor ki marad a nagyváradai színpad számára, ha mégis megérkezik egyszer a koncesszió? Külömbőség nélkül mindnyájunk érdeke, hogy Váradon a színházi kultúra ne süllyedjen nivó tekintetében, s maradjon meg a színpad régi híres fénye. De hogyan? Hogyan, ha már a koncesszió is elkészik?

Parlagi egyet mindenképp megszolgált: állami ösztöndíj jár olyan embernek, aki ép idegekkel bírja ezt a foxtrotot

Várad és Bukarest közt heteken át. Indulni a biztos siker hitével és beleuszni a reménytelenség távlatába. Aztán újra, meg újra ugyanez az izgalom, mindig friss hit és új csalódás és mindig új meg új segédzolgálatos próféták, akik szerencsét jósolnak és mindig új dilettánsok és fantaszták, akik gáncson törnek a fejüket.

Most azt olvassuk, hogy Nichifor Craimic államtitkár kijelentette egy magyar újságírónak, hogy határozottan szemben áll Parlagi személyével. Miért? Nem is sejtjük. Az államtitkár — mondják — európai műveltségű úr, tanult politikus. A hivatalos információk Parlagi korrektségét élénken eléje vázolják. Bizonyára szólnak az akták arról, is, hogy loyális állampolgár, ami természetes és politikailag megbízható. Ma ez a fő. Illuzórius volna az okot kutatnunk miért protestál az államtitkár.

De most már kezd a kérdés súlyában végzetesen emelkedni, s e percben szinte nem is arról van szó, Parlagi-e, vagy Gróf László, azonban szó van arról, hogy eljött a végső ideje a színházi szezon megkezdésének. A Magyar Párt felemelte szavát újabbban is álláspontjának realizálása érdekében. Nagyon helyes. De most már nem lehet se habozni, se megállni többé. Tud-e a párt érvényt szerezni az akarátának, amely egy város hivatalosan is megpecsételt akarata? Mi erősen hiszünk benne, hogy a párt töretlen presztizsének latbavetése sikert jelent. Ha netán rosszul intonált, tessék gyorsan korigálni. Tenni gyorsan. A szónoklatok ideje lejárt, csak cselekedni lehet.

Számolnunk kell azonban — éppen mert politikummá lett a

Betiltották

a bécsi ifjú kommunisták kongresszusát

— Bécsi tudósítónk távirata —

Ausztria kommunisták pártja legközelebb ifjú munkás kongresszust akart tartani. A rendőrség a kongresszust nem engedélyezte, mert a bécsi áruminta vásár alkalmából sok az idegen Bécsben és élénk az üzleti forgalom, amit a kongresszus megzavarhatna s ezzel a közbiztonságot és közjólétet veszélyeztetné.

Anti-Abend!

A bécsi kommunisták ujság ellenlapja

— Bécsi tudósítónk távirata —

A bécsi sajtóközéletnek nagy eseménye van. A Weisz főszerkesztő szereplése révén súlyosan kompromittált kommunisták lap, az Abend szerkesztőségének tagjai megváltak a lap kötelékéből. A jeles hírlapírók Anti-Abend címmel új lapot indítottak.

Az eleven, ötletes ujság első száma ma jelent meg. Szerkesztője Kozmata Károly.

A véresejű öngyilkos kalandos bolyongása

— Bécsi tudósítónk távirata —

Insbruckból jelentik: Rechenhof vidékén egy stájerországi művezető revolverrel jobb halántékába lőtt. A golyó bal halántékán repült ki s az öngyilkos ezzel a sebél több órás utat tett meg gyakorlatosan Mühlauba, ahol a kúrájánál maga mosta ki a sebet. A szerencsétlen embert klinikára vitték, ahol ma reggel még élt s még csakeszméletét sem veszítette el.

A mai zürichi nyitás

(BUKARESTI 255.—)

BERLIN . . . 12350 PARIS 1570—
NEW-YORK 518— PRAGA 153250
LONDON . . . 251460 B.PEST . . . 72.50
BECS . . . 7320— MILANO 1930—

Nagyváradai árfolyamok

Magyar korona	365 pénz	360 áru
Dollár	201—	203—
Cseh korona	593	600
Svájci frank	39—	3920
Oszták shilling	2820	2840
Francia frank	600	615
Angol font	977	982
Olasz lira	750	760

Bukaresti zárlat

(déli 12 órakor)

BUDAPEST	28—
BÉCS	28—
PÁRIS	610
LONDON	972
ZÜRICH	3880
MILANO	700
NEW-YORK	20050
PRÁGA	575

Mi van a váradi adóbizottsági tagok napidijával?

Vasilescu pénzügyigazgató nyilatkozata

Ma délelőtt Vasilescu pénzügyigazgató magához kérte az Estilap munkatársát és a következők kijelentésére kérte meg:

— A véletlen folytán rájöttem, hogy egy pénzügyi ellenőr nem fizette ki az adóhivető és fellebbezési bizottságok tagjainak a nekik járó napidijukat, amelyeknek összegét pedig felvette tőlem. Mivel ezek a napidijak törvény értelmében járnak a bizottsági ta-

goknak és mivel lehetnek sokan, akik még nem kapták meg, viszont ezt itt, a pénzügyigazgatóságon nem áll módomban megállapítani, — felhívom mindazokat a polgárokat, akik adóbizottságban bármikor működtek és napidijukat meg nem kapták, — hogy jelentkezzenek nálam, hogy a nekik jogosan kijáró illetékeket kiutalhassem, egyben az esetleges visszaélést elkövető közegek ellen eljárást indíthassak.

Rubinstein Erna a „hegedűsök királynője“ panaszkodik Amerikára

„Nem akarok többé Amerikába menni, mert a kenyérkereset hazája lerombolja a művészetet!“ — Beszélgetés a művésznővel hűvös-völgyi villájában

A hűvös-völgyi villa ebédlőjében egyetlen kép ragada meg figyelmünket. Nem festmény, hanem nagy színes plakát, Rubinstein Ernát ábrázolja, amint a földgolyót átöleli. Alatta a felirat:

ERNA RUBINSTEIN
QUEEN OF VIOLINISTES.

A hegedűsök királynője. Ezt a plakátot hozta haza Amerikából a világhírű magyar hegedűművész, aki két évvel ezelőtt oly nagy sikerrel szerepelt Váradon és aki a minap érkezett meg Budapestre sikerekben és ünneplésekben gazdag külföldi hangversenykörútjáról, eltelve olyan érzelmekkel, amelyekről a keserűség hangján beszél.

Rápillant a plakátra:

— A kenyérkereset és a sikerek hazájában csinálták ezt a falragaszt — mondja — nézze, milyen hidegek, markánsak a vonásaim rajta, letöröltek az arcomról minden érzelmet; litográfikáról készült a rajz és a kőnek nincsen szíve, éppen úgy, mint Amerikának.

Ott csak fizetnek az embernek és sikerei vannak, de azért keservesen szenvedni kell. Amerikában a művészet is kenyérkereset, akár csak az autómobilgyártás vagy a petroléumipar. Az autó és a petroléum csak jobb lesz a rideg üzletszerű kezelés folytán, a művészet azonban leromlik. Amerika lerombolja a művészetet, megöli a művészt, kegyetlenül kiszívja tehetségét és nem engedi, hogy tovább fejlődjék. Ezért onnan menekülnie kell minden igaz művésznek, aki nem akar művészi értékében megsemmisülni. Én nem szeretnék többé Amerikába menni! Inkább a szegény Európát

Mindezt mély meggyőződésből mondja, ez kiérzik szavaiból. Ennek a fehérarcú, mely szemű, rózsaszínruhás fiatal leánynak szinte megváltozik a hangja, amidőn arról beszél, hogy őstől kezdve Európában fog hangversenyezni.

— Hetven koncertre vagyok leköltve — mondja — többet nem tudok vállalni. Egyébként most idehaza délelőttöként állandóan játszom. Rabja vagyok a tehetségemnek. Csak a munkám érdekel, semmi más. Még az, hogy elérjem, amire 12 éves korom óta utótkban

vágyakozom; nagy zenekart dirigálni. Eddig csak Magyarországon dirigáltam, a télen.

Bécsben 150 tagú filharmonikus zenekart fogok vezényelni.

Ennek már előre is örülök. És az is örömmel tölt el, hogy játszani fogok Furtwänglerrel, akit — sajnos — régen nem hallgathattam, amidőn veje léptem föl 13 éves koromban Beethoven-koncertet adtunk. Mielőtt a hangversenydobogóra kimentünk, Furtwängler fésült meg, aztán kézenfogva kicipelte magával a pódiumra, kivonult akár csak a moziban a Zoro a Hurut. Egyáltalán sehol nem járok, még társaságba sem Barátaim sincsenek. Egyedül szórakozáson az autóvezetés, meg a kerékpározás.

Tegye félre

pontosan mindennap a Nagyvárad Estilap számait, hogy résztvehessen

szeptember 6-iki sorsolásunkon.

amelyen ismét huszezer lejt bizunk a szerencsére, hogy olvasóink között szétosza.

Augusztus 26-tól kezdődőleg tiz lapszámot kell, félretegyen, hogy az ön neve is a szerencsés nyerek között szerepeljen.

Egy ötezer, két darab 2—2 ezer és 11 darab 1—1 ezer lejes nyermény kerül szétosztásra.

Csődbe került egy nagyváradai iparvállalat

Pár évvel ezelőtt alakult meg Nagyváradon a Galvani részvénytársaság, amelyet dr. Bolchis Viktor postaigazgató, Guth Béla mérnök, Fehér Sándor és társai alapítottak. A vállalat eleinte szépen prosperált, ez év elején azonban fizetési zavarai támadtak, úgy, hogy januárban kénytelen volt üzemét beszüntetni. A cég egyezkedési tárgyalásokat kezdett hitelezőivel és a tárgyalások csaknem befejeződ-

Elhunyt magyar képviselő

— Budapesti tudósítónk távirata —

Renczes János, a tolnai kerület egységspárti képviselője ma meghalt.

Kicsoda Nagyvárad legjobb 11 futballistája

Arad vagy Nagyvárad válogatott csapata érdemi meg Temesvár után a legjobb vidéki együttes címet, ez a kérdés dől el vasárnap délután a Károly-pályán. A két város eddigi találkozásainak eredménye, hol az egyik, hol pedig a másik javára billentette a mérleget. A vasárnapi összecsapásból győztesként kikerülő válogatott tizenegye kerül aztán össze az ország legjobb csapatával, hogy az elsőség kérdését végérvényesen eldöntsék.

Véleményünk szerint a váradi csapat összeállítása — amennyiben Ströck Albi és Csomag is kombinálásba jöhetnek — a következő: Ströck István, Bartha, Markovits, Sternberg, Körösi, Szilágyi, Csomag, Ströck, Röht, Rónai, Pless.

Bányász István táncoskomikus halálhíre

Bányász Istvánra, a nyurga táncoskomikusra még mindenki emlékszik Nagyváradon. Bányász István, amint egy kolozsvári lap egy bécsi távirat alapján megírta, meghalt az osztrák fővárosban egy szanatoriumi ágyon.

Bányász István tényleg súlyos beteg, tüdőcsucshurut kínozza s betegségére szanatoriumokban keres orvoslást. Halálhíre valószínűleg valami tévedésből kelt szárnyra, mert Nagyváradon élő rokonai csak a napokban kaptak tőle levelet Debrecenből és nem Bécsből. Bányász István ebben a levelében azt írta, egy debreceni szanatoriumból, hogy jól érzi magát és hét kilót hizott.

A kedvelt és igen tehetséges komikus haláláról szóló híradás tehát minden valószínűség szerint nem igaz.

Időjárás

Mindenki meg lehet elégedve az időjárással, szeptember van és szebb szeptemberi napokat a természettől már nem is várhatunk.

Prognózis: Hűvös, napos idő várható.

Nagy cipővásár a Selejtes cipőáruházban Színház-utca 4.

Női, férfi és gyermekcipők nagy választékban, még nem létezett olcsó árban 2962

Convocare

Consiliul de Administrație al firmei „Hercules” Stabilimentele industriale S. A. firma înreg. cu sediul Oradea invita prin prezenta acționarii firmei la adunarea generală extraordinară ce va avea loc în localul firmei: str. Brătianu No. 1. la 11. Sept. 1926. orele 12. a. m.

Obiectele adunării sunt:

1. Alegerea noului Consiliu de administrație.

2. Alegerea noului Comitet al cenzorilor.

3. Modificarea statutelor.

Acționarii sunt invitați să se depună acțiunile până în 10 Sept. 1926. orele 12 a. m. la șeful Consiliului de Administrație. 2979

Consiliul de Administrație

Harisnya, csipke, szalag, férfi ing nagy választékban

SZENZSKI MIKLÓSNÁL

szalagszallit

ARVERÉSI HIRDETMÉNY.

A Nagyvárad Takarékpénztár ügyfelem javára, késedelmes adósa terhére f. hó 7-én, d. u. 4 órakor Dr Popa Gheorghe közjegyző úr közbenjöttével és az ő hivatalos helyiségében (Str. Cosbuc No. 7.) a következő kézizálogba tett árúk fognak a kereskedelmi törvény 306. szakasza alapján nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladatni: 34.434 kilogramm száraz borsó, 1693 kilogramm 42 százalékos borsavas méz, 40 kilogramm 60 százalékos borkő, 1893 kilogramm 62 százalékos, 765 kilogramm 40 százalékos és 621 kilogramm 42 százalékos borsavoldat hordókban és 613 drb. zsák. Kiáltási ár 259.633 Lei, de szükség esetén az árúk ezen áron alul is el fognak adni. Bánatpénz 26.000 Lei, a Nagyvárad Takarékpénztár sem bánatpénzt letenni, sem készpénzben fizetni nem köteles, minden más vevő a vételárát a bánatpénz elvesztésének terhe alatt azonnal lefizetni és az árúkat az árverést követő napon a Piața Mihail Viteazul 11. a. sz. a. lévő raktárból, melynek kulcsa neki át fog adni, elszállítani köteles. A Nagyvárad Takarékpénztár sem az árúk mennyiségéért, sem azok minőségéért nem szavatol. Az árverési vevő a vételárral egyidejűleg köteles lefizetni a közjegyző ur kezéhez a vételi illetéket és a forgalmi adót, a közjegyző úr díját, a hirdetési költséget és 2.000 Lei zárgondnoki díjat. Az árúk az árverést megelőzőleg Gremperger Kamill zálogtartó úr közbenjöttével (lakása Str. Petőfi 9. sz.) megtekinthetők.

Oradea, 1926. szeptember 2-án.

Dr Krüger Jenő ügyvéd. 2979.

APRÓ HIRDETÉSEK

A leghisebb apróhirdetés 10 szóig 40 lei. Egy szó 4 lei vastag betű 8 lei. „Cim a kiadóban” jelzés díja 10 lei. Állást keresőknek 50% engedmény.

LEVELEZÉS

LAPOCSKA amellet, hogy rossz és érdektelen 8 napig utazik oda, ez rémes, levél 9 napig! Mindenesetre jobban szerettem volna, ha az én tervem valósul meg és 15-én jönnek hiveim. Fehérruhás lányok és minden előkészület. Pál 458

LAKÁS

KÖZPONTBAN különbejáratu szoba vízvezeték, villanlyal azonnal kiadó. Három-négyszobás lakásaim vannak. Ingatlan közvetítés, Üzlethelyiségek, trafik forgalmas helyen átadó. Balázsnnál, Jorga Miklós (Zöldfa) u. 21. 431

KÉTSZOBÁS, szép tiszta lakás lelépéssel átadó gyermektelen házaspárnak. Cim a Hegedüs hirlap-irodában. 422

EGY külön bejáratu butorozott szoba azonnal kiadó, A. D. Xenopol (Lalkatos) utca 17. 459

BUTOROZOTT szoba konyhával vagy butor és lelépés nélkül azonnal kiadó. Avram Jancu (Kossuth) utca 4. 449

ALKALMAZÁS

KITERJEDT helyi ismerettséggel bíró ügyvéköket keres helybeli nagy tűzifa vállalat. Kaucióval és szakmában ismerettséggel rendelkezők előnyben. Cim Hegedüs Hirlapirodában. 218

KERESÜNK óvadékképes boltiszolgát „Singer varrógép”, Avram Jancu (Kossuth) utca 16. sz. 2974

KERESÜNK jó megjelenésű, gyors számoló, jó folyóírással bíró tisztviselőt, Románul beszélők előnyben részesülnek. Fentí képteliséggel rendelkezők írásbeli ajánlatai, fizetési igény megjelöléssel Bourne & Co. Oradea, Str. Avram Jancu (Kossuth) utca 16. küldendők. 2974

ÜGYES tanuló varrólányt felvezsz Atlaszné, Delavrancea (Ritók Zsigmond) utca 33-a. 434

EGY öt éves fiúcskához német kisasszony felvétetik. Cim Hegedüs hirlapiroda. 411

JOBBS mindeneset keres kis család. Czitter, Densusianu (Jókai) utca 14. 460

NÉGY polgárit végzett intelligens leány pénztárnoknői állást keres. Cim Hegedüs hirlapirodában. 455

ROKKANT katona pénzbeszedői, portási, kézbesítői vagy irodaszolgái állást keres. Cim Lloyd étterembe, Szentmiklósi. 456

ÜGYES szobalány uriházhoz felvétetik, Rimanóczi-utca 11. emelet. 457

ROMANUL beszélő ügyes csemegés segédet felvezsz Kurtág Buffet. 446

PERFECT román nyelvtudásu irodavezetőt keres vidéki ügyvéd. Ajánlatokat „Dr Juris” jelígere a Hegedüs hirlapirodába. 451

EGY jó mindenés Craiovába jó fizetéssel kerestetik. Stanoiu, Hotel Metropol. 448

ÉRTELMES kifutó fiu felvétetik Kertész fényképész, Ferdinánd király (Rákóczi) ut 2. Értekezhetni 9-től 11-ig. 453

FIATAL boltiszolga felvétetik Robitsek borkereskedő, Vitéz Mihály (Nagy piac) tér 6. 452

ELLÁTÁS

KÖZEPISKOLÁS fiut teljes ellátásra elfogad központban lakó uri család. Cim a Hegedüs hirlap-irodában. 447

BUDAPESTEN intelligens uriaszony szép lakással a központban urileányt teljes ellátásra elfogad. Francia társalgás és oktatás. Cim Hegedüs hirlapirodában. 433

INGATLAN

ELADÓ kedvező fizetési feltételek mellett egy városban levő tanya négyszobás lakás és 90 darab szarvasmarha tartásra berendezett istálló, amelynek padlása 28 vagon takarmány tartására van berendezve, azonkívül rendelkezik baromfi ólakkal, villanyvilágítás, vízvezeték és telefonnal, négy katasztrális hold terjedelmű deszkakerítéssel bekerített belsősséggel. Az építmények ez évben épültek. Érdeklődők Catana Aurél ügyvédnél, Ciorogariu püspök (Uri) utca 11. sz. alatt naponta 8-9 óra között közelebbi felvilágosítást kapnak. 2977-438

EGY darab szálló terméssel együtt jutányos áron eladó. Cim: Károly herceg (Szilágyi Dezső) utca 6. Házmester. 454

KESKENY utca 3. alatti ház, sok lakással, részletre is eladó, olcsón. 454

ELADÓ ház T. Cipariu (Hodosy Miklós) utca 2 3 szobás fürdőszobával, beköltözhető parkirozott udvar, szükség esetén 10 marhára istálló. 450

ADÁS-VÉTEL

WEISZ GIZI közvetítő iroda Matei Basarab (Nyomda) utca, értesíti t. ügyfeleit, hogy fogadó óráit irodájában kizárólag reggel 9 órától délután 2-ig tartja. 398

HOSSZU zongora eladó. Cim Hegedüs hirlapirodában. 461

Farkaskutya (fajtiszta) kölykök eladók, Topsálné, Lázár György-utca 20. (volt Uri utca) 56. szám. 2766

NAPONTA friss tej kapható, literje 8 lei, Miron Pompiliu (Alapi) utca 2. 463

KÜLÖNFÉLÉK

MINDENFÉLE szines kézimunkák készítését, goblent, kelént stb. jutányos áron elvállalok. Cim a Hegedüs hirlapirodában. 318

Aki azt akarja, hogy divatos és jó ruhája legyen olcsó árban, Schreier férfiszabónál készíttesse Saguna (Kapucinus)-utca 4. 2943

Primaria municipiului Oradea No. 22388-1926.

HIRDETMÉNY.

Közhirre tesszük, hogy a révgóhídi telepen lévő kiselvágócsarnoknak sertésközvgóhid céljaira leendő átalaktási munkái vállalati biztosítási céljából a város árlejtébizottsága október hó 4-6 délelőtt 10 órakor a primartanácsstermében zárt ajánlan nyilvános versenytárgyalást tart. Ajánlatokat csak a várotanács műszaki ügyosztály részéről kiállított és ott díjtalanul kapható ajánlati űrlapon lehet tenni, amelyen az ajánlattevők az összegárat számokkal kitölteni és ajánlati végösszegeiket számokkal és betűkkel kiírni kötelesek. Másféle ajánlatok a versenytárgyalásból kizáranak. A tanács műszaki ügyosztályánál a tervek és versenytárgyalási feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatokat zárt és lepecsételt borítékban a versenytárgyalás határnapján délelőtt 10 és 11 óra között kell a versenytárgyalás elnökének kezéhez juttatni az ajánlatösszeg 5 százalékanak megfelelő bánatpénzzel együtt, mely csak készpénzbe, vagy az állam által garantált értékű papirokban tehető le. Betétkönyvek óvadékkul el nem fogadtatnak.

Az az ajánlattevő, akit a Primaria a munkálatok végrehajtásával meg fog bizni, a szerződés aláírása előtt, de legkésőbb az odaitéléstől számított 7 napon belül köteles a bánatpénzt az ajánlati összeg 10 százaléka kiegészíteni.

A munkálatokat az ajánlattevő a város felszólításától számított 7 napon belül megkezdeni és 90 munkára alkalmas nap alatt befejezni köteles. Oradea, la 31. August 1926.

Közseggy József főmérnök

a műszaki szolgálat főnöke.

Gheorghe Tulbure

az ideiglenes tanács elnöke.

BUTOROK

gyári áron kaphatók a legfinomabbtól a legolcsóbbig

Steiner butorgyárosnál

Avram Jancu (Kossuth)-utca a volt Faragó bőrüzlet 2438

FIGYELME!

Kéfc- és ecsetáru

mivel saját gyártmányaim nálam szerzhető be legolcsóbban Stern S. Endre festék, kefe üzlete Str. Nicoleta Iorga (Zöldfa-utca) 10. 2406

Sonnenfeld Adolf-nyomda r. t.